

Årsagen til problemerne skal selvsagt søges i det stærkt intensive hollandske landbrug med ekstremt stor besætningstæthed – 15 mio. svin, 95 mio. stk. fjerkræ, 4,4 mio. stk. kvæg (heraf 1,6 mio. malkekøer), 1,5 mio. får – alt på et samlet landbrugsareal på knap 2 mio. ha.

Som optakt bringes et rids af de forholdsregler, som er truffet med henblik på løsning af problemerne:

Det ene system, som skal tjene til at afhjælpe den massive gylleproduktion, er et afgiftssystem betegnet »minas« (mineral accounting system). Afgiftssystemet baseres på en input – output beregning af kvælstof- og fosfatab; herfor fastsættes standards, og når disse »standardtab« overskrides, skal landmanden betale en afgift. Afgiften er på 1,50 hfl. pr. kg kvælstof, der overskrider nærmere fastlagte grænseværdier for kvælstofoverskud pr. ha, samt 2,50 hfl. pr. kg fosfatoverskud pr. ha. for de første 10 kg fosfat, og 10 hfl. pr. kg fosfat for det resterende fosfatoverskud, der overskrider nærmere fastsatte grænseværdier for fosfatoverskud.

Samtidig er nyligt introduceret et statsligt opkøbssystem med henblik på reduktion af navnlig svine- og fjerkræholdet, så kvælstofproduktionen nedbringes. Ministeriets politik sigter mod, at et balancepunkt er nået ca. 2008, senest 2010.

Mens besætningstætheden i Holland er fastsat til 3,7 LU (livestock units) pr. ha er gennemsnittet for EU kun 0,9 (Belgien ca. 2,6; Frankrig 2,4; Nordtyskland 2,0; Danmark iflg. Hollandsk opgivelse 1,5).

Kvælstofoverskuddets grænseværdier i det hollandske skema er ansat således:

	N (kg pr. ha) Græsarealer	N (kg pr. ha) Agerland
1999	300	175
2000-2001	250	125
2002-2004	220	110
2005-2007	190	100
2008-	180	100

Om de foreløbige virkninger af systemet har ministeriet oplyst følgende:

Det har siden indførelsen i 1998 kun været virksomt i forhold til landbrug med en besætningstæthed (svin og fjerkræ) på 2,5 LU og derover. Først i 2001 omfattes alle, inklusive besætninger med malkekøer, gartnerier o.a. En foreløbig opgørelse for 1998 har vist, at 1/3 ud af de omfattende ca. 15.000 producenter har skullet

betale afgift – 1.000 hfl. i gennemsnit. Hertil bør bemærkes, at enkelte har måttet udrede meget høje afgifter (omkring 10.000 hfl.) og har set lønsomheden anfægtet. Systemets partielle gyldighed giver således ikke korrekt indtryk af selve systemets effekt. Målinger af vandkvaliteten i grundvand har ikke påvist forbedringer. Ikke mindre end 85% af landbrugsarealet skønnes at have et for højt nitratindhold (d.v.s. > 50 mg pr. liter grundvand).

Det samtidige opkøbssystem, som først for nylig er iscenesat, har givet anledning til ændringer fra henvend 3.000 landmænd, fortrinsvis svine- og fjerkræproducenter, om ophørsstøtte.

De omtalte indikationer tages imidlertid i ministeriet til indtægt for, at den førte politik går i ønsket retning, og at målsætningen om at nå et balancepunkt i ca. 2008 er realistisk.

Det skal anføres, at det alene er indkøbt kvælstof i gødning og i foder, der indgår som input i det hollandske mineral accounting system, mens bælgplanters biologiske kvælstofbinding og deposition af kvælstof fra luften ikke medregnes. Det kan endvidere oplyses, at såvel biologisk kvælstofbinding som deposition af kvælstof fra luften indgår i de kvælstofbalanceberegninger, der er under gennemførelse i Danmark i form af frivillige grønne regnskaber på landbrugsbedrifter.

Regelstyringen af landbrugets input af kvælstof i Danmark sker ved udarbejdelse af gødningsplaner og gødningsregnskaber. På basis af en række dyrkningsfaktorer herunder afgrødevalg beregnes en maksimal kvælstofkvote pr. bedrift. Værdien af kvælstofindholdet i husdyrgødningen fratrækkes i kvælstofkvoten, hvorved fås en maksimal handelsgødningskvote på bedriftsniveau.

Anvendelse af regelstyring/kvælstofkvoter har i princippet samme effekt som anvendelse af afgifter. Ved anvendelse af kvoter øges skyggeprisen af kvælstof, da kvælstof er en begrænset ressource. Ved afgiftsstyring øges markedsprisen af kvælstof som følge af afgiftspålæggelse, men kvælstofmængden er ikke begrænset. For begge styringssystemer gælder, at driftslederen søger at begrænse kvælstoftabet mest muligt inden for de givne økonomiske rammer, og dette gælder både for så vidt angår kvælstofudvaskning og ammoniakfordampning. Den anvendte regelstyring i Danmark bidrager således til begrænsning af såvel kvælstofudvaskning som ammoniakfordampning.